

ÅTVIDABERG I LITTERATUREN
Svante Kolsgård

Åtvidaberg i litteraturen

Referenser till Åtvidabergs bruksbygds historia

Svante Kolsgård

Åtvidaberg i litteraturen är ett första försök att sammanställa litteratur till något som i en framtid kan resultera i en bibliografi rörande bruks- och industrisamhället Åtvidaberg och dess omlands historia. Den här presenterade versionen är således minst sagt preliminär. Litteraturanvisningarna har endast grupperats utifrån ett urval av personer, företag och olika fenomen i Åtvidabergsbygdens historia, vilka framgår av nedanstående innehållsförteckning. Åtvidaberg i litteraturen kommer emellertid att kontinuerligt byggas ut för att på sikt kunna presenteras som en bibliografi av mera professionell karaktär.

Innehåll

Adelsnäs

Adelswärd, Johan (1718-1785)

Adelswärd, Seth (1813 – 1868)

Adelswärd, Theodor (1860-1929)

Arkitekter i Åtvidaberg (Om Jonas Jonsson – se denne)

Armaturfabriken

Badhus (Kallbadhus och Varmbadhuset med tvätteriet)

Brukshotellet (se Folkets hus)

Bryggeriet

Demografi (befolkningsutveckling, emigration, immigration och migration samt familjemönster)

Edshyttan

Elektricitet (Forsaströms kraftstation, Forskraft, Åtvidabergs kraftstation)

”Facit” (Nya AB Åtvidabergs Industrier), 1922 – 1972 (se även AB Åtvidabergs Förenade Industrier och Facitkrisen)

Facitkrisen

Folkets hus (även Brukshotellet)

Forsaström (se även elektricitet)

Forskraft (se elektricitet och Forsaström)

Gruvor (Bersbo, gruvbrytning från medeltid till nutid, Mormormorsgruvan, Stensnäs övriga gruvor)
Hjulfabriken

Idrott

Jonas Jonsson

Kalkugnen

Kommunikationer (järnvägar, kanaler, landsvägar, telegraf, telefon och post)

Kopparverket och kopparframställningsprocessen

Kriminalitet, olydnad och utanförskap

Luffarhärbärgen

Mejeriet

Mönstersamhället

Omsorg och omhändertagande (barnvård, fattigvård – åldringvård, sjukvård, sjukdomar och dödlighet)

Roothens bod (även den tidigare Hökens bod)

Skola och utbildning (även Trädgårdsskolan)

Slakteriet

Snickerifabriken med sågen

Stallet

Johan E. Thorin (Thorins fotoarkiv och ateljé)

Torghandel

”Trädgårdsstaden Åtvidaberg” (se även Trädgårdsskolan)

Åtvidabergs Förenade Industrier (1906 – 1922)
(för perioden efter 1922 – se ”Facit”)

Åtvidabergs historia - översikter

Åtvidabergs Hushållsförening

Åtvidabergs Kraftstation (se elektricitet)

Åtvidabergs Vagnfabriks AB, från 1924 ÅSSA (även Åtvidabergsbilen)

Adelsnäs (inkl parkanläggningen runt Bysjön)

Gösta Adelswärd, Arkiverad trädgårdskonst. Om Adelsnäs park och trädgård. I *Östergötland. Meddelanden 1968. Meddelanden från Östergötlands och Linköpings stads museum*. Linköping 1968.

Gösta Adelswärd, Hans Majestäts skål i Åtvidaberg. Oscar II inviger en järnväg. I *Östergötland 1972. Meddelanden från Östergötlands och Linköpings stads museum*. Linköping 1973.

Theodor Adelswärd, Adelsnäs Ladugårds-komplex. I *Teknisk Tidskrift. Avd för byggnadskonst 1894*.

Gösta Alfvén, *Matrikel över Adelsnäs trädgårdsskola*. Utg av Adelsnäsförbundet. 1925.

Georg Bagge, *Ungdomsminnen från östgötabygder*. Linköping 1922.

Nils Sonesson, *Adelsnäsparken*. Särtryck ur Trädgården nr 10. Stockholm 1915.

Gustaf Upmark, Adelsnäs. I *Svenska slott och herresäten vid 1900-talets början*. Stockholm 1912.

Johan Adelswärd (1718-1785)

Gösta Adelswärd, *En historia om Forskraft*. Åtvidaberg 1962.

Gösta Alfvén, Några data ur Adelsnäs trädgårdars och trädgårdsskolans historia. I *Matrikel över Adelsnäs trädgårdsskola*. 1925.

Alexander Funk, *År 1762 den 23 augusti...undersökning om Åtveds Kopparverk*. Stockholm 1763.

Greger Paulsson, *Svenske stad*. Stockholm 1953.

Björn Helmfrid, *Kopparen – baroniet – industrierna*. Malmö 1955.

F. O. Odenkrantz, *Åtvidabergs bergslag*. Linköping 1817.

Ada Rydström, *Det gamla Adelsnäs*. Västervik 1921.

Seth Adelswärd (1813 – 1868)

Georg Bagge, *Ungdomsminnen från östgötabygder*. Linköping. 1922.

Theodor Adelswärd (1860-1929)

Småskrifter av Theodor Adelswärd (Baroniet Adelswärds arkiv):

En utväg. Inledningstal vid möte för diskussion af rösträttsfrågan. 1907.

Nytt uppslag i rösträttsfrågan. 1906.

Socialismen – arbetarrörelsen och den praktiska reformpolitiken. 1908.

Tal under den politiska krisen. 1914.

Neutralitet eller krig? 1916.

Den svenska handelspolitiken. 1916.

Nationaliteternas rätt. (tills med Halvdan Koht). 1916.

Den politiska situationen och Sveriges neutralitetspolitik. Tal i Västervik den 9 apr 1917.

Tal vid riksdagens interparlamentariska grupps högtidsammansammanträde den 15 maj 1917.

Nationernas förbund. 1918.

Nationernas förbund. Inledningsföredrag vid nordiska interparlamentariska förbundets 11:te delegerademöte i Stockholm den 2 sept 1919.

Föredrag vid nordiska interparlamentariska delegerademötet i Stockholm den 11 juli 1922.

Försvarsfrågan. Ett försök till lösning. 1924.

Genèveprotokollet ur Nordisk synpunkt. 1925.

Annan litteratur och småtryck:

Theodor Adelswärd, Adelsnäs Ladugårds-komplex. I *Teknisk tidskrift* 1894.

Theodor Adelswärd, *Beskrifning öfver Åtvidaberg med närmaste omgifningar.* Linköping 1911.

Theodor Adelswärd, *Linköping och järnvägsfrågorna.* 1902.

Theodor Adelswärd, Tal i rösträttsfrågan i Stockholm torsdagen den 3 maj 1906.

Arkitekter i Åtvidaberg (om Jonas Jonsson – se denne)

Gösta Adelswärd, Kring Åtvidabergs industriminnen. Strövtåg i ett bruksarkiv. I *Östergötland* 1970.
Meddelanden från Östergötlands och Linköpings stads museum. Linköping 1971.

Bo Grandien, F W Scholander. I *Drömmen om renässansen.* Stockholm 1979.

Carl Westman: arkitekt och miljöskapare/ Liljevalchs Konstball 26 april – 19 maj 1968. Stockholm 1968.

Christina Önfelt, *Sekelskiftesbebyggelsen i Åtvidaberg med tonvikt på bostadsbebyggelsen, speciellt egna-hemsebyggelsen.* Åtvidaberg 1985.

Armaturfabriken

Theodor Adelswärd, *Beskrivning öfver Åtvidaberg med närmaste omgifningar*. Linköping 1911.

H Torselius, Åtvidaberg – ett gammalt industrisamhälle. I *Teknisk Tidskrift* 11 maj 1934.

Badhus (Kallbadhus samt Varmbadhuset med tvätteriet)

Theodor Adelswärd, *Beskrivning öfver Åtvidaberg med närmaste omgifningar*. Linköping 1911.

Gunilla Andersson & Ingrid Rosander, *Gamla torget i Åtvidaberg*. Uppsats i lokalhistoria. Linköpings universitet 1992.

Brukshotellet – se Folkets hus.

Bryggeriet

Gunilla Andersson & Ingrid Rosander, *Gamla torget i Åtvidaberg*. Uppsats i lokalhistoria. Linköpings universitet 1992.

Theodor Adelswärd, *Beskrivning öfver Åtvidaberg med närmaste omgifningar*. Linköping 1911.

Demografi (Befolkningsutveckling, emigration, immigration, migration och familjemönster)

Anita Andersson, *Far gifter sig. Individ, struktur och föräldradeprivation i Åtvids och Skeda socken 1840-1864*. C-uppsats i historia. Linköpings universitet 1997.

Peter Carlsten, *Ett brukssamballes flyttningsrörelser. Studier över befolkningsutvecklingen i Åtvids församling under perioden 1831-1870*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1993.

Lennart Grip, *Befolkningsutvecklingen i Värna socken 1865-1894*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1994.
Sven Hellström, Christer Knuthammar & Svante Kolsgård, *Åtvidabergs historia*. Åtvidaberg 1983.

Sigrid Håkansson, *Oäkta barn och deras mödrar*. D-uppsats i historia. Stockholms universitet 1988.

Inge Ivarsson, *Husförbörslängdernas källvärde för kartläggning av arbetare och hantverkare under senare delen av 1800-talet. Björsäters socken 1866-1890*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1982.

Camilla Knudsen, *Nyckeln till framgång? Återinvandrarna från Amerika till Åtvids socken 1874-1910*. C-uppsats i historia. Linköpings universitet 1991.

Eric Nilsson, *Svenskättling vallfärdar till Åtvid*. I *Adventshälsning* 1967.

Karl-Elof Rudelius, *Nödåret 1868*. I *Adventshälsning* 1968.

Kent Söderlund, *Mormorsgruvans och Malmvikens befolkningsutveckling åren mellan 1843-1875*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1992.

Anna Sidås, *1873 – ett brukssambälle i kris*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 2000.

Karl-Johan Sjödin, *Landeryds och Åtvids församling – en jämförande studie i hushållsstruktur*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet. Årtal ej angivet.

Åke Tjäder. *Från Mormorsgruvan till Norra America. En studie angående utvandringen från Åtvids församling år 1856*. Opublicerat, enskilt arbete av fritidsforskare. 2000. Facettens arkivdepå.

Edshyttan

Bredberg, B G, *Berättelser om de förändringar i Smält-Processerne vid Åtvidabergs Kopparverk hvilka under åren 1844-48 derstädes blifvit införde*. Linköping 1848.

Elektricitet (Forsaströms kraftstation,Forskraft, Åtvidabergs kraftstation)

Gösta Adelswärd, *En historia om Forskraft*. Åtvidaberg 1962.

Gösta Adelswärd, *Forskraft 1911-1986*. Åtvidaberg 1986.

Gunilla Andersson & Ingrid Rosander, *Gamla torget i Åtvidaberg*. Uppsats i lokall historia. Linköpings universitet 1992.

Dahlgren, Peter, *Tidig elektrifiering i bruksorten Åtvidaberg: från ett experimentellt stadium till rationell elkraftsproduktion 1891-1901*. B-uppsats i historia, 1994. Linköpings universitet.

Facit (Nya AB Åtvidabergs Industrier) 1922-1972

Biskopens ring: saga och sanning om en svensk storindustri. Utg av AB Åtvidabergs Industrier. Stockholm 1946.

Elin Lunner, *Framtidsbygget som var förgäves – bostadspolitik och företagsexpansion hand i hand i bruksmiljön Åtvidaberg 1963-1971*. C-uppsats i historia. Linköpings universitet 1999.

H. Torselius, Åtvidaberg – ett gammalt industrisamhälle. I *Teknisk Tidskrift* 11 maj 1934.

Vi Åtvidabergsanställda. Broschyr utg. Av AB Åtvidaberg-Facit. Åtvidaberg 1954.

Facitkrisen (och Åtvidabergs näringsliv efter 1972)

"En sen vinterkväll 1969 stod tre herrar och frös utanför kommunhuset i Åtvidaberg..." AB Åtvidabergs industribyggen 1972-1997. Åtvidaberg 1997.

Med Facit i hand. En reportagebok om ett familjeföretags uppgång och fall. Red. Bertil Torekull. Linköping 1982.

Folkets hus (även Brukshotellet)

Gösta Adelswärd, Hotell på patriarkaliskt bruk. I *Gastronomisk kalender 1977*. Stockholm 1977.

Theodor Adelswärd, *Beskrifning öfver Åtvidaberg med närmaste omgifningar*. Linköping 1911.

Forsaström

Gösta Adelswärd, *En historia om Forskraft*. Åtvidaberg 1962.

Allan Bengtsson & Åke Tjäder, Forsaström. *Ett försök att i det lokalhistoriska perspektivet visa bakgrunden för och utvecklingen av en liten bruksort*. Uppsats i lokalhistoria. Linköpings universitet 1992.

Gruvor (Bersbo, Mormorsgruvan/Närstad, Stensnäs, Åtvidabergs bergslag)

Gösta Adelswärd, *Örsätter före Facit*. Åtvidaberg 1968.

Gösta Adelswärd, Kring Åtvidabergs industriminnen. Strövtåg i ett bruksarkiv. I *Östergötland 1970. Meddelanden från Östergötlands och Linköpings stads museum*. Linköping 1971.

Therése Andersson m fl, *Barn- och kvinnoarbete i bruksmiljö*. Grupparbete inom grundskolläroprogrammet. Linköpings universitet 2000.

Birgitta Björnson & Annika Palmberg, *Vad kan man göra med Bersbo gruvsambälle?* Examensarbete i arkitektur-husbyggnad, KTH 1976.

B G Bredberg, *Berättelser om de förändringar i Smält-Processerne vid Åtvidabergs Kopparverk, hvilka under åren 1844-48 derstädes blifvit införde*. Linköping 1848.

B. G. Bredberg, *Ritningar till berättelsen om smältprocesserne vid Åtvidabergs kopparverk*. Linköping 1848.

K O Broström, *Levnadsminnen från Åtvidaberg, Linköpings seminarium och Stockholms folkskolor. I Årsböcker i svensk undervisningshistoria, årg 25*. Stockholm 1945.

Diverse annotationer öfver Bersbo grufva 1829. Bertil Göranssons samling.

Dokumentation av Bersbo gruvby, Värna socken, Östergötland. ÖLM 1985.

Marie Ericson, *Gruvliga miljöproblem i Bersbo: miljöförstöring i samband med gruvanfall i gruvorten Bersbo, Östergötland*. Stockholm 1986.

Henrietta Finnborg, *Gruvarbetarnas änkor. Vad arbetade änkorna med vid Närstads gruvfält 1836-37 och 1856-1857*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1997.

Alexander Funck, År 1762 den 23 augusti ... undersökning om Åtveds Kopparvärk. Stockholm 1763.

Anette Goderyd & Anna Pettersson, *Bersbo – värt att bevara?* Stockholm 1986.

- Bertil Göransson, *Gruppromenaden. Malmviken – Mormorsgruvan*. Åtvidaberg 1984.
- Bertil Göransson, *Inte bara gruvor*. Åtvidaberg 1999.
- Lennart Karlqvist, *Åtvidabergs kommun, hälsovårdsnämnden informerar om Bersboprojektet: gruvhanteringen inverkan på Bersboområdet*. Åtvidaberg 1979.
- Lena Nilsson, *Miljöproblem vid äldre sulfidmalmsupplag – exemplet Bersbo koppargruva*. Fördjupningsarbete: Hälso- och miljövärdslinjen. Umeå universitet 1983.
- E S Nordenström, *Åtvidabergs Kopparverk och Grufvor: från år 1762 till och med 1862: enligt handlingar, befintliga i Åtvidabergs kopparverks arkiv: Sammandrag*. Bertil Göranssons samling.
- Gustav Nordenström, *Ett besök vid Åtvidabergs kopparverk*. Stockholm 1866.
- F. Odencrantz, *Åtvidabergs bergslag: beskrifven av F O*. Linköping 1817.
- Sandgren R, Sundius N, och Lundqvist G., *Beskrivning till kartbladet Åtvidaberg*. SGU. Ser. Aa. N:o 155. Stockholm 1924.
- Katy Strandberg, Bersbo gruvby: arbetsmiljö som förfaller. I *Aktuellt i politiken 1979:9*.
- Sågvall-Ullenhag, Kersti, *AB Åtvidabergs förenade industrier med föregångare*. Stockholm 1970.
- Söderbäck Olle, *Se Östergötland*. Kap. Åtvidabergs kommun. Utg av Östgötastiftelsen – natur och fritid. Linköping 1995.
- F. R. Tegengren, *Sveriges ädlare malmer och bergverk*. SGU Ser Ca, nr 17. Stockholm 1924.
- Daniel Tilas, *Grufwæ, byggnads- och arbetsplan för Åthwidabergs koppar werck*. Stockholm 1765.
- Daniel Tilas, *Om Åthwidabergs kopparwerck uti Åtveds socken, Bankekinds härad och Östergötland*. Stockholm 1765.
- A E Törnebo, *Om de geologiska förhållandena i trakten kring Bersbo*. Stockholm 1885.
- C. B. Wadström, *Malmviken – kopparverket, utdrag ur Dagbok 1770*. Bertil Göranssons samling.
- Östen Stenman, *Åtvidabergs bergslag*. Stencil utan tryckår. Facettens arkivdepå.
- The Åtvidaberg copper mines*. Stockholm 1907.
- E. S. Nordenström, Åtvidabergs kopparverk och gruvor: 1762-1800. Med register. Bertil Göranssons samling.
- E. S. Nordenström, Åtvidabergs kopparverk och grufvor: 1800-1862. Med register. Bertil Göranssons samling.
- E. S. Nordenström, Åtvidabergs kopparverk med grufvor: 1863-1882. Med register. Bertil Göranssons samling.

Hjulfabriken

Theodor Adelswärd, *Beskrifning öfver Åtvidaberg med närmaste omgifningar*. Linköping 1911.

Kersti Sågvall-Ullenhag, *AB Åtvidabergs förenade industrier med föregångare*. Stockholm 1970.

Idrott (fotboll, Kopparvallen, övrig idrott)

Roy Andersson, *Elofs grabbar. Fotboll, industri och samhälle i bruksorten Åtvidaberg 1922-1959*. C-uppsats i historia. Linköpings universitet 1997.

Willy Lundin, *ÅIF/ÅFF 1915 – 1951*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1982.

Andreas Rylander, *Från division 3 till von Rosens pokal. En studie av Åtvidabergs FF under perioden 1953-1973*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1998.

Jonas Jonsson (även ”Tjustempir”)

C.L. Adelsköld, *Utdrag ur mitt dagsverks- och pro diverse-konto*. Stockholm 1900.

Berit Holm, *Jonas Jonsson*. Uppsats i bildvetenskap. Linköpings universitet.

Kalkugnen

Gösta Adelswärd, *Kring Åtvidabergs industriminnen. Strövtåg i ett bruksarkiv. I Östergötland 1970. Meddelanden från Östergötlands och Linköpings stads museum*. Linköping 1971.

Kommunikationer (järnvägar, kanaler, landsvägar, telegraf, telefon och post)

C.L. Adelsköld, *Utdrag ur mitt dagsverks- och pro diverse-konto*. Stockholm 1900.

Ivan A. Bodstedt, *Historik över Sveriges småbanor. Bruks- gruv- m. fl. banor. Under tiden 1802-1865*. Stockholm 1945.

Järnvägsinventering i Östergötlands län, Åtvidabergs kommun. ÖLM 1979.

Erik Lindgren, *Posthistoria från Bankekinds härad i Östergötland*. Växjö 1994.

Inger Löfberg, *Åtvidaberg och järnvägen*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1982.

Norrgård, Bo, Olofsson, Per-Olof & Asp Åke, *Loken vid Risten-Lakviks järnväg*. Åtvidaberg 1980.

Norsholm-Westervik-Hultsfreds jernvägar. Västervik 1880.

Carl-Fredrik Palmqvist, *Tre kanalprojekt i trakterna kring Åtvidaberg*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 2000.

Yngve Rollof, Förslag till ”Båtled från Valdemarsvik till 1000 fot ovanför Risten”. Ur *Sveriges inre vattendögar, del 4: Västergötland, Östergötland, Göta Kanal*. Stockholm 1981.

Stig Svallhammar, När järnvägen kom till byn. Kampen om ett nytt transportmedel i 1800-talets glesbygd. I *Bebyggelsehistorisk tidskrift*. Nr 12, 1986.

Svenska telegrafverket. Historisk framställning. Andra bandet: Det elektriska telegrafväsendet. 1853 – 1902. Göteborg 1938.

Helge Åkerman, *Norsholm-Västervik-Hultsfreds järnvägar. 1879-1929*. Västervik 1929.

Helge Åkerman, *Norsholm-Västervik-Hultsfreds järnvägar. Minnesskrift 1879-1949*. Västervik 1949.

Kopparverket (1760-tal – 1902) - Kopparframställningsprocessen (se även gruvor)

B G Bredberg, *Berättelser om de förändringar i Smält-processerne vid Åtvidabergs Kopparverk hvilka under åren 1844-48 derstädes blifvit införde*. Linköping 1848.

Anton Ridderstad, *Historiskt, geografiskt och statistiskt lexikon öfver Östergötland. Senare delen*. M-Ö. Norrköping 1877.

Kersti Sägvall-Ullenhag, *AB Åtvidabergs förenade industrier med föregångare*. Stockholm 1970.

Anteckningar i Kopparsmältningensprocessen gjorda på Professor Åkermans föreläsningar hösten 1852. Facettens arkivdepå.

Åtvidabergs Kopparverk i Östergötland. Ur *Sveriges industriella etablissementer*. Stockholm 1879.

Kriminalitet, olydnad och utanförskap

Anette Borgenstierna, *Kriminalitet och rättskipning i Bankekinds härad 1870-74*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1994.

Peter Dahlgren, *Kriminalitet och olydnad i Åtvidabergs bruksbygd 1850-199*. D-uppsats i historia. Linköpings universitet 1996.

Johan Harryson, *Brott och straff i Åtvidabergs bergslag. En undersökning av de brottmål som avhandlades vid Åtvidabergs bergstingsrätt åren 1822-1851*. C-uppsats i historia. Linköpings universitet 1998.

Camilla Knudsen, *Åtvids olycksbarn. Brott, straff och brottslingar i Åtvids socken 1869-70*. Uppsats i lokalhistoria 1993.

Monica Liljenberg, *När bergstinget försvann. En studie av domböcker från Bankekinds häradsrätt åren 1846-1856*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1999.

Niclas Spång, *Sambällsstrukturers inflytande på brottsligheten. Jämförelse mellan bötesbrottsligheten i det patriarkaliskt styrda bruks-sambället Åtvidaberg och handels-/hantverkarstaden Linköping åren 1875-1888*.

B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1997.

Luffarhärbärg

Gunilla Andersson & Ingrid Rosander, *Gamla torget i Åtvidaberg*. Uppsats i lokalhistoria. Linköpings universitet 1992.

Mejeriet

Theodor Adelswärd, *Beskrifning öfver Åtvidaberg med närmaste omgifningar*. Linköping 1911.

Anne Johnson-Hjulström & Ann-Christin Kolsgård, *Gamla torget i Åtvidaberg – en pedagogisk historieruta*. Uppsats i lokalhistoria. Linköpings universitet 1992.

Lena Sommestad, *Från mejerska till mejerist*. Lund 1992.

”Mönstersamhället” Åtvidaberg (Välfärdssamhälle i bruksbygd/”Trädgårdsstad”)

Theodor Adelswärd, *Beskrifning öfver Åtvidaberg med närmaste omgifningar*. Linköping 1911.

Leif Andersson, *Fest i bruksbygd*. C-uppsats i historia. Linköpings universitet 1998.

Georg Bagge, *Ungdomsminnen från östgötabygder*. Linköping 1922.

Inez Brogren & George Eidborn, *Trädgårdsstaden Åtvidaberg*. ALU-projekt. Åtvidaberg 1995.

Emilia Broomé, Arbetsgivarna och det sociala arbetet. I *Social Tidskrift nr 5, 1911*.

Paul Du Chaillu, ...*Åtvidaberg...* - *I midnattsolens land; sommar och vinterresor i Sverige, Lappland och norra Finland*. Örebro 1883.

Börje Hansson, Feodalt produktionssamhälle på landsbygden under det agrara tidevarvet. Åtvidaberg. Ur G. Paulsson, *Svenske stad*. Stockholm 1953.

Manne Hofrén, *Herrgårdar och boställen. En översikt över byggnadskultur och beminredning å Kalmar läns herrgårdar 1650-1850*. Stockholm 1937.

Svante Kolsgård, Åtvidaberg och Ljungsbro – två industriella mönstersamhällen. I *STF år 2000*.

Camilla Knudsen, *Åtvidaberg: en industriell mönsterstad?* B-uppsats i historia, Linköpings universitet 1990.

Signe Lundgren, *Pebr och Sophie: släktminnen*. Kalmar 1939.

Elin Lunner, *Framtidsbygget som var förgäves – bostadspolitik och företagsexpansion hand i hand i bruksmiljön Åtvidaberg 1963-1971*. C-uppsats i historia. Linköpings universitet 1999.

Med Facit i hand: en reportagebok om ett familjeföretags uppgång och fall. Red Bertil Torekull. Linköping 1982.

Gustaf Nordenström, *Ett besök vid Åtvidabergs kopparverk*. Stockholm 1866.

A. Pålman & W. Sjölin, *Åtvids hushållsförening*. Stockholm 1994.

K.-A. Svensson, *1869-1929. Kooperationen i Åtvidabergstrakten under sex decennier*. Norrköping 1929.

Christina Önfelt, *Sekelskiftesbebyggelsen i Åtvidaberg med tonvikt på bostadsbebyggelsen, speciellt egna-hemsbebyggelsen*. Åtvidaberg 1985.

Omsorg och omhändertagande bruksbygd (barnavård, fattigvård – åldringsvård, Adelswårdska fattighuset, socknens fattighus, sjukvård, sjukdomar och dödlighet)

Gösta Adelswård, *Åtvids Hushållsförening 100 år*. Åtvidaberg 1969.

Anita Andersson, *Se människan i hennes miljö: en studie av hälso- och sjukvårdens framväxt och organisation i Åtvids brukssocken under 1800-talet*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1996.

Arne Arnstedt, *Tandvårdens rötter i Östergötland*. Linköping 1994.

Peter Carlsten, *Dödlighet och dödsorsaker i Åtvids- och S:t Lars församlingar. En jämförande studie under perioden 1821-1860*. C-uppsats i historia. Linköpings universitet 1994.

Peter Dahlgren, *Mortalitet i Åtvidabergs bruksbygd 1850-1880*. C-uppsats i historia. Linköpings universitet 1995.

Jeanette Elénus, *Fattigvården i Åtvids socken 1843-1851*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1993.

Börje Hansson, *Feodalt produktionssamhälle på landsbygden under det agrara tidevarvet, Åtvidaberg. Ur Greger Paulsson, Svensk stad*. Stockholm 1953.

Sigrid Håkansson, *Oäkta barn och deras mödrar*. D-uppsats i historia. Stockholms universitet 1988.

Anne Johnson-Hjulström & Ann-Christin Kolsgård, *Gamla torget i Åtvidaberg – en pedagogisk historieruta*. Uppsats i lokalhistoria. Linköpings universitet 1992.

Astrid Laurin, *"Fördomar, vidskepelse och enfald"*. En undersökning av spädbarns-dödligheten samt amningens och spädbarnsvårdens inverkan på denna i delar av Distriktsläkarens i Åtvidabergs distrikt och Tjusts provinsialläkardistrikt under åren 1860-1880. C-uppsats i historia. Linköpings universitet 1999.

Barbro Leppänen, *Socialpolitik i Åtvids kommun 1935-1945*. C-uppsats i historia. Linköpings universitet 1981.

Inger Sandén, *Dödsorsaker bland gruvarbetare vid Bersbo koppargruvor åren 1860-1897*. Uppsats i lokalhistoria. Linköpings universitet 1992.

Kristina Sandström, *Fattigvården i två östgötasocknar 1853-1871, Sjögestad och Åtvid*. C-uppsats i historia. Linköpings universitet 1993.

Margareta Sundqvist, *Fattigvården på en bruksort. En jämförelse mellan två fattighus i Åtvidaberg*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1995.

Fredrik Svensson, *En undersökning av spädbarnsdödligheten i Vreta Klosters församling och Åtvidabergs församling mellan 1800-1803 och 1891-1894*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1998.

Therése Thorstenson, *Spädbarnsdödligheten i Tjärstad och Åtvidaberg 1870 – 1880*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1997.

Roothens bod (tidigare Hökens bod)

Gösta Adelswärd, *Åtvids Hushållningsförening 100 År*. Åtvidaberg 1969.

Anne Johnson-Hjulström & Ann-Christine Kolsgård, *Gamla torget i Åtvidaberg – en pedagogisk historieruta*. Uppsats i lokalhistoria. Linköpings universitet 1992.

Skola och utbildning i Åtvidabergs bruksbygd (även Trädgårdsskolan)

Gösta Adelswärd, *Örsätter före Facit*. Åtvidaberg, 1968.

Gösta Alfvén, *Matrikel över Adelsnäs trädgårdsskola*. Utg av Adelsnäsförbundet 1925.

K. O. Broström, *Levnadsminnen från Åtvidaberg, Linköpings seminarium och Stockholms folkskolor*. I *Årsböcker i svensk undervisningshistoria*, årg 25, 1945.

Lennart Fall, *Folkskolans första decennier i Åtvidabergstrakten*. C-uppsats i historia. Linköpings högskola 1972.

Mats Johansson, *Läskunnighetens utbredning i Åtvids socken 1811 och 1830*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 1982.

Prisförteckning öfver trädskolealster, köksväxtplantor, perenna växter m m från Adelsnäs Trädgårdar Åtvidaberg 1912-1913.

Sofia Svalmark, *Skolvardag i brukssystem. 3 skolkretsar i Åtvidaberg under 1800-talets senare hälft*. B-uppsats i historia. Linköpings universitet 2000.

Margareta Sundqvist, *Baron Adelswärd och skolan i Åtvidaberg. En undersökning av baron Adelswärds ställning i Åtvidabergs skolråd mellan åren 1882-1912*. C-uppsats i historia. Linköpings universitet 1998.

Kersti Sägval, *Det gamla Åtvid – en tillgång för östgötakulturen?* I *Acta Ostrogothica*, VIII. 1961-1964. Norrköping, 1965.

Olof Söderbäck, *"En högviktig angelägenhet"*. *Skolans historia i Åtvidabergs kommun*. Åtvidaberg 1984.

Slakteriet

Theodor Adelswärd, *Beskrifning öfver Åtvidaberg med närmaste omgifningar*. Linköping 1911.

Snickerifabriken

Theodor Adelswärd, *Beskrifning öfver Åtvidaberg med närmaste omgifningar*. Linköping 1911.

Stallet

Gösta Adelswärd, *Historik över gamla stallet*. Linköping 1965.

Thorin Johan E. (även Thorins fotosamling)

Sven Trolldal, Nu går vi till Thorins. I *Adventshälsning 1967*.

Vår fotografiska pristäflan. Artikel om J E Thorin i *STF:s årsbok 1901*.

Torghandel

Gösta Adelswärd, *Åtvids Hushållsförening 100 År*. Linköping 1969.

”Trädgårdsstaden Åtvidaberg” (se Mönstersamhälle och Skola och utbildning)

AB Åtvidabergs Förenade Industrier, 1906 – 1922 (för perioden efter 1922 se ”Facit” och ”Facitkrisen”)

Biskopens ring: saga och sanning om en svensk storindustri. Utg av AB Åtvidabergs Industrier. Stockholm 1946.

Åtvidabergs historia – översikter

Gösta Adelswärd, *En historia om Forskraft*. Åtvidaberg 1962.

Gösta Adelswärd, *Forskraft 1911-1986*. Åtvidaberg 1986.

Gösta Adelswärd, *Varaktigare än kopparn. Åtvidaberg 1413-1963*. Åtvidaberg 1963.

Theodor Adelswärd, *Beskrifning öfver Åtvidaberg med närmaste omgifningar*. Linköping 1911.

Fritz Ekholm, Åtvidabergs köping. I *Sveriges bebyggelse, del 5*. Stockholm 1951.

Bertil Göransson, *Inte bara gruvor*. Åtvidaberg 1999.

Sven Hellström, Christer Knuthammar & Svante Kolsgård, *Åtvidabergs historia*. Åtvidaberg 1983.

Åtvidaberg. Björn Helmfrid, *Åtvidaberg: kopparen, baroniet, industrierna*. Malmö 1955.

Anton Ridderstad, *Historiskt, geografiskt och statistiskt lexikon öfver Östergötland. Senare delen, M – Ö*. Norrköping 1877.

Anton Ridderstad, *Östergötland II:1*. Stockholm 1917.

Ada Rydström, *Det gamla Adelsnäs*. Västervik 1921

Berit Spong, På järn och koppargrund. I *STF:s årsbok 1938*.

Kersti Sågvall-Ullenhag, *AB Åtvidabergs förenade industrier med föregångare*. Stockholm 1970

Kersti Sågvall-Ullenhag, Det gamla Åtvid – en tillgång för östgötakulturen? I *Acta ostrogothica, VIII. 1961-1964*. Norrköping 1965.

Söderberg, Tom, Åtvidaberg under medeltiden. I *Med hammare och fackla; Sancte Örjans gilles årsbok 1932*.

Wilhelm Tham, *Beskrifning öfver Linköpings län*. 1855 (finns även i faksimileutgåva, Linköping 1994)

Torselius H, Åtvidaberg – ett gammalt industrisamhälle. I *Teknisk Tidskrift 1934*.

Åtvidaberg aktuellt och historiskt. Åtvidaberg 1963.

Åtvidabergs Hushållsförening

Gösta Adelswärd, *Åtvids Hushållsförening 100 år*. Linköping 1969.

Åtvidabergs Vagnfabriks AB, från 1924 ÅSSA (även "Åtvidabergsbilen")

Gösta Adelswärd, Åtvidabergsbilen: kom, sågs och försvann. I *Motor nr 28, 1968*.

Gunilla Andersson & Ingrid Rosander, *Gamla torget i Åtvidaberg*. Uppsats i lokalhistoria 1992.

Torsten Althin, En dyrgrip till vårt tekniska museum. I *Svensk motortidning årg 23, 1928*.

Gert Ekström, Åtvidabergs Vagnfabrik AB. Ur *Svenska bilbyggare*. Stockholm 1984.

H. Torselius, Åtvidaberg – ett gammalt industrisamhälle. I *Teknisk Tidskrift 11 maj 1934*.